

HOTĂRÂREA CURȚII  
14 decembrie 1995\*

**Ursula Megner și Hildegard Scheffel  
împotriva  
Innungskrankenkasse Vorderpfalz, devenită Innungskrankenkasse Rheinhessen-Pfalz**

(Cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Sozialgericht Speyer)

„Egalitate de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale – Articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7/CEE – Activități minore și raporturi de muncă de scurtă durată – Excluderea de la asigurarea obligatorie de bătrânețe, de la asigurarea de boală și de la obligativitatea cotizației în temeiul asigurării pentru șomaj”

**Cauza C-444/93**

În cauza C-444/93,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, de către Sozialgericht Speyer (Germania) pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

**Ursula Megner,**

**Hildegard Scheffel**

și

**Innungskrankenkasse Vorderpfalz, devenită**

**Innungskrankenkasse Rheinhessen-Pfalz,**

susținută de

**Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz,**

**Bundesanstalt für Arbeit,**

**Firma G. F. Hehl & Co.,**

intervenienți,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 4 alineatul (1) din Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale (JO L 6, 1979, p. 24, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 192),

CURTEA,

---

\* Limba de procedură: germana.

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, C. N. Kakouris (raportor), D. A. O. Edward și G. Hirsch, președinți de cameră, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, P. Jann, H. Ragnemalm și L. Sevón, judecători,

avocat general: domnul P. Léger,

grefier: doamna D. Louterman-Hubeau, administrator principal,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

– pentru doamnele Megner și Scheffel, de către domnul Gert Siller, agent al Deutscher Gewerkschaftsbund,

– pentru Innungskrankenkasse Vorderpfalz, de către domnul Ralf Imhoff, „Justitiar” la Innungskrankenkasse-Bundesverband,

– pentru Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz, de către domnul Lothar Florian, director,

- pentru Firma G. F. Hehl & Co., de către Volker Daum, avocat în Mannheim,

– pentru guvernul german, de către domnii Ernst Röder, Ministerialrat în Ministerul Federal al Economiei, și Bernd Kloke, Regierungsrat în același minister, în calitate de agenți,

– pentru guvernul belgian, de către domnul Patrick Duray, consilier adjunct în cadrul Serviciului Juridic al Ministerului Afacerilor Externe, în calitate de agent,

- pentru guvernul francez, de către doamna Catherine de Salins, director adjunct în Direcția Juridică a Ministerului Afacerilor Externe, și de către domnul Claude Chavance, attaché principal d’administration centrale în același minister, în calitate de agenți,

– pentru guvernul irlandez, de către domnul Michael A. Buckley, Chief State Solicitor, în calitate de agent,

- pentru Guvernul Regatului Unit, de către doamna S. Lucinda Hudson, Assistant Treasury Solicitor, în calitate de agent, și de către domnul Nicholas Paines, barrister,

– pentru Comisia Comunităților Europene, de către doamna Marie Wolfcarius, membră a Serviciului Juridic, și de către domnul Horstpeter Kreppel, funcționar german detașat pe lângă acest serviciu, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale doamnelor Megner și Scheffel, reprezentate de către domnul Gert Siller, ale Innungskrankenkasse Vorderpfalz, reprezentată de către domnul Ralf Imhoff, ale Firma G. F. Hehl & Co., reprezentată de către Ralph Landsittel, avocat în Mannheim, ale guvernului german, reprezentat de către domnul Ernst Röder, ale guvernului francez, reprezentat de către domnul Claude Chavance, ale guvernului irlandez, reprezentat de către domnul Donal O’Donnel, barrister-at-law, ale Guvernului Regatului Unit, reprezentat de către domnul Nicholas Paines, și ale Comisiei, reprezentată de către doamna Marie Wolfcarius și de către domnul Horstpeter Kreppel, în ședința din 8 martie 1995,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 31 mai 1995,

pronunță prezenta

### Hotărâre

1 Prin Ordonanța din 26 octombrie 1993, primită la Curte la 18 noiembrie 1993, Sozialgericht Speyer a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolului 4 alineatul (1) din Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale (JO L 6, 1979, p. 24, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 192, denumită în continuare „directiva”).

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unui litigiu între doamnele Megner și Scheffel și Innungskrankenkasse Vorderpfalz.

3 Doamnele Megner și Scheffel sunt angajate ca agenți de curățenie la Firma G. F. Hehl & Co., întreprindere care se ocupă de curățenia clădirilor. Programul normal de muncă al acestora este de maxim două ore pe zi lucrătoare, cinci zile pe săptămână. Remunerația acestora depinde de convenția colectivă a meseriilor care presupun curățenia clădirilor și nu depășește, lunar, a șaptea parte din baza lunară de referință.

4 Reclamantele în acțiunea principală au solicitat Innungskrankenkasse Vorderpfalz recunoașterea obligativității asigurării în cadrul sistemului legal privind asigurarea de boală și asigurarea de bătrânețe, precum și a obligativității cotizației în temeiul sistemului legal privind asigurarea pentru șomaj.

5 Prin scrisoarea din 6 martie 1992, Innungskrankenkasse Vorderpfalz a refuzat să admită cererea acestora pe motiv că acestea desfășoară activități minore sau de scurtă durată care, conform legislației germane, sunt scutite de obligativitatea asigurării și a cotizației în temeiul acestor sisteme legale.

6 Într-adevăr, articolul 8 alineatul (1) punctul 1 din Cartea a IV-a din Sozialgesetzbuch (Codul Securității Sociale, denumit în continuare „SGB”) prevede că o activitate prestată

„... se consideră ca fiind minoră în cazul în care:

se exercită în mod regulat timp de cel puțin 15 ore pe săptămână și, în mod regulat, remunerația nu depășește, lunar;

...

b) ... a șaptea parte din quantumul venitului lunar (articolul 18)...”.

7 Valoarea de referință menționată anterior la litera (b) este stabilită anual. Pentru anul 1993, aceasta era de 530 DM pentru vechii Länder și de 390 pentru cei noi.

8 Conform articolului 7 din Cartea a V-a din SGB, activitățile minore sunt scutite de asigurarea obligatorie de boală. De asemenea, în temeiul articolului 5 alineatul (2) punctul 1 din Cartea a VI-a din SGB, acestor activități nu li se aplică asigurarea obligatorie de bătrânețe.

9 Conform regimului legal al asigurării pentru șomaj, dreptul la ajutor de șomaj sau la asistență este acordat persoanelor care au exercitat o activitate căreia i se aplică obligația de

plată a cotizației sau prin acumularea unei perioade echivalente (articolele 100, 134, 104 și 168 din Arbeitsförderungsgesetz, Legea privind promovarea ocupării forței de muncă, denumită în continuare „AFG”).

10 În temeiul articolului 169a alineatele (1) și (2) din AFG, lucrătorii care exercită o activitate de scurtă durată sau o activitate minoră sunt scutiți de obligativitatea cotizației.

11 Articolul 102 alineatul (1) din AFG definește „activitatea de scurtă durată” ca:

« ... „[...] o activitate limitată de obicei, prin natura sa, la optsprezece ore pe săptămână sau care face, în prealabil, obiectul unei astfel de limitări în temeiul unui contract de muncă [...]”.

12 În aceste condiții, doamnele Megner și Scheffel au sesizat Sozialgericht Speyer invocând faptul că dispozițiile naționale privind scutirea de obligativitatea asigurării sau a cotizației în temeiul acestor regimuri legale reprezentau o discriminare indirectă în ceea ce privește persoanele de sex feminin și erau, prin urmare, incompatibile cu articolul 4 alineatul (1) din directivă, în temeiul căruia:

„Principiul egalității de tratament presupune inexistența oricărei discriminări pe criterii de sex, în raport, direct sau indirect, în special cu starea civilă sau familială, îndeosebi în ceea ce privește:

- domeniul de aplicare al regimurilor și condițiile de acces la acestea;
- obligația de a cotiza [...]

13 Considerând că soluționarea litigiului depindea de interpretarea directivei, Sozialgericht Speyer a decis să suspende judecata și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 4 alineatul (1) din Directiva Consiliului 79/7/CEE din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale (JO L 6, 10.1.1979, p. 24, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 192) trebuie interpretat în sensul că o legislație națională care exclude activitățile salariate care presupun un program de lucru normal mai mic de 15 ore pe săptămână și o remunerație obișnuită care nu depășește a șaptea parte din baza lunară de referință (articolul 18 din Sozialgesetzbuch, Cartea a IV-a SGB IV) de la obligația asigurării în cadrul regimurilor legale de asigurări de boală și de asigurări de bătrânețe [articolul 7 din Sozialgesetzbuch, Cartea a V-a SGB V; articolul 5 alineatul (2) punctul 1 din Sozialgesetzbuch, Cartea a VI-a SGB VI; articolul 8 alineatul (1) punctul 1 din SGB IV], precum și o legislație națională care exclude activitățile salariate limitate în mod obișnuit, prin natura acestora, la un program de lucru normal mai mic de 18 ore pe săptămână sau care, în prealabil, fac obiectul unei astfel de limitări, în temeiul unui contract de muncă, de la obligația de cotizare în cadrul regimului legal de asigurări pentru șomaj [articolul 169a alineatul (1) și articolul 102 alineatul (1) din Arbeitsförderungsgesetz, AFG], reprezintă o discriminare pe criterii de sex dacă aceste dispoziții afectează, în mod evident, mai multe persoane de sex feminin decât persoane de sex masculin și nu sunt justificate de factori obiectivi care nu au nicio legătură cu discriminarea pe criterii de sex?”

14 Înainte de a aborda interpretarea articolului 4 alineatul (1) din directivă, trebuie să se examineze dacă persoanele care ocupă locuri de muncă de tipul celor prevăzute de întrebarea preliminară intră în domeniul de aplicare a directivei.

## **Cu privire la domeniul personal de aplicare a directivei**

15 Conform articolului 2, directiva „se aplică populației active, inclusiv lucrătorilor independenți, lucrătorilor a căror activitate a fost întreruptă de boală, accident sau de șomaj involuntar, persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și lucrătorilor pensionați și lucrătorilor invalizi”.

16 Rezultă din această dispoziție că noțiunea de populație activă este foarte vastă, deoarece vizează orice lucrător, inclusiv cel aflat doar în căutarea unui loc de muncă. În schimb, conform jurisprudenței Curții, directiva nu se aplică persoanelor care nu au fost niciodată disponibile pe piața muncii sau care au încetat să mai fie disponibile fără ca motivul să îl reprezinte apariția unuia dintre riscurile prevăzute de directivă (a se vedea Hotărârea din 27 iunie 1989, Achteberg-te Riele și alții, cauzele conexe 48/88, 106/88 și 107/88, Rec. p. 1963, punctul 11).

17 Guvernul german și Firma G. F. Hehl & Co. invocă faptul că persoanele care desfășoară activități minore nu fac parte din populația activă în sensul articolului 2 din directivă, în special deoarece venitul scăzut pe care îl obțin dintr-o astfel de activitate nu le permite să își acopere nevoile.

18 Acest argument nu poate fi acceptat. Faptul că venitul lucrătorului nu îi acoperă toate nevoile nu poate duce la pierderea statutului de persoană activă. Într-adevăr, din jurisprudența Curții rezultă că o activitate salariată ale cărei venituri sunt mai mici decât minimumul necesar pentru supraviețuire (a se vedea Hotărârea din 23 martie 1982, Levin, cauza 53/81, Rec. p. 1035, punctele 15 și 16) sau a cărei durată normală de desfășurare nu depășește optsprezece ore pe săptămână (a se vedea Hotărârea din 13 decembrie 1989, Ruzius-Wilbrink, cauza C-102/88, Rec. p. 4311, punctele 7 și 17) sau douăsprezece ore pe săptămână (a se vedea Hotărârea din 3 iunie 1986, Kempf, cauza 139/85, Rec. p. 1741, punctele 2 și 16) sau chiar zece ore pe săptămână (a se vedea Hotărârea din 13 iulie 1989, Rinner-Kuehn, cauza 171/88, Rec. p. 2743, punctul 16) nu împiedică încadrarea persoanei care o exercită ca lucrător în sensul articolului 48 (Hotărârile Levin și Kempf, menționate anterior) sau al articolului 119 (Hotărârea Rinner-Kühn, menționată anterior) din Tratatul CEE sau în sensul Directivei 79/7 (Hotărârea Ruzius-Wilbrink, menționată anterior).

19 De asemenea, guvernul german evidențiază faptul că trebuie să abordeze diferit prezenta cauză, deoarece nu este vorba, în speță, de noțiunea de lucrător în sensul articolului 48 din tratat, cum s-a întâmplat, în special, în cauza Levin, menționată anterior, ci de noțiunea de lucrător în sensul dreptului la prestații de securitate socială. Or, definiția conceptului de lucrător în acest din urmă domeniu ar fi de competența statelor membre.

20 În această privință, trebuie reamintit că, deja în Hotărârea din 19 martie 1964, Unger (cauza 75/63, Rec. p. 347, punctul 1 din dispozitiv), Curtea a hotărât că noțiunea de „lucrător salariat sau asimilat”, menționată în Regulamentul nr. 3 al Consiliului din 25 septembrie 1958 privind securitatea socială a lucrătorilor migranți (JO 1958, 30, p. 561) avea, în egală măsură ca termenul „lucrător” de la articolele 48-51, o sferă de aplicare comunitară. În consecință, faptul că Hotărârile Levin, Kempf și Rinner-Kühn, menționate anterior, nu vizează dreptul la prestații de securitate socială și nu se referă la interpretarea articolului 2 din Directiva 79/7 nu este de natură să conteste constatarea de la punctul 18, având în vedere că aceste hotărâri definesc noțiunea de lucrător în raport cu principiul egalității de tratament.

21 Rezultă că persoanele care desfășoară activități minore de tipul celor menționate în întrebarea preliminară fac parte din populația activă în sensul articolului 2 din directivă și, prin urmare, intră în domeniul de aplicare personal a acesteia.

#### **Cu privire la interpretarea articolului 4 alineatul (1) din directivă**

22 Prin întrebarea sa, instanța națională dorește, în esență, să afle dacă articolul 4 alineatul (1) din directivă trebuie interpretat în sensul că o legislație națională care exclude activitățile salariate care presupun un program de lucru normal mai mic de cincisprezece ore pe săptămână și o remunerație obișnuită care nu depășește a șaptea parte din baza lunară de referință de la obligația asigurării în cadrul regimurilor legale de asigurări de boală și de asigurări de bătrânețe, precum și o legislație națională care exclude activitățile salariate limitate în mod obișnuit, prin natura acestora, la un program de lucru normal mai mic de optsprezece ore pe săptămână sau care, în prealabil, fac obiectul unei astfel de limitări, în temeiul unui contract de muncă, de la obligația de cotizare în cadrul regimului legal de asigurări pentru șomaj, reprezintă o discriminare pe criterii de sex, atunci când aceste dispoziții afectează, în mod evident, mai multe persoane de sex feminin decât persoane de sex masculin și nu sunt justificate de factori obiectivi care nu au nicio legătură cu discriminarea pe criterii de sex.

23 Este cunoscut faptul că legislațiile naționale despre care este vorba în acțiunea principală nu operează o discriminare directă, din moment ce nu exclud persoanele care desfășoară o activitate minoră din regimurile legale respective pe criterii de sex. Prin urmare, trebuie să se examineze dacă astfel de legislații pot reprezenta o discriminare indirectă.

24 Trebuie reamintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, articolul 4 alineatul (1) din directivă se opune aplicării unei măsuri naționale care, deși formulată în mod neutru, dezavantajează, de fapt, un procent mult mai ridicat de persoane de sex feminin decât de persoane de sex masculin, cu excepția cazului în care această măsură este justificată de factori obiectivi și care nu au nicio legătură cu discriminarea pe criterii de sex. Acest lucru se întâmplă dacă măsurile adoptate răspund unui scop legitim al politicii sociale a statului membru a cărui legislație este în cauză, pot atinge obiectivul urmărit de aceasta și sunt necesare în acest sens (a se vedea Hotărârea din 24 februarie 1994, Roks și alții, cauza C-343/92, Rec. p. I-571, punctele 33 și 34).

25 În speță, guvernul german invocă, printre altele, faptul că excluderea persoanelor care desfășoară activități minore din regimurile legale de securitate socială corespunde unui principiu structural al regimului german de securitate socială.

26 În sprijinul argumentelor guvernului german, Guvernul Regatului Unit și guvernul irlandez au subliniat în special faptul că un sistem de contribuții, precum sistemul în cauză, se caracterizează prin necesitatea de a menține o echivalență între, pe de o parte, cotizațiile plătite de către asigurați și de către angajatori și, pe de altă parte, plata prestațiilor în caz de apariție a unuia dintre riscurile acoperite de sistemul menționat anterior. Structura acestui sistem nu ar putea fi menținută în forma actuală dacă ar trebui eliminate dispozițiile în cauză. Ar rezulta probleme grave, în special în cadrul regimului legal al asigurărilor de bătrânețe. Ar rezulta că sistemul menționat anterior nu ar mai putea funcționa pe o bază exclusiv contributivă.

27 De altfel, guvernul german explică că există o cerere socială pentru activități minore, că guvernul consideră necesară satisfacerea acestei cereri în cadrul politicii sale sociale încurajând existența și oferta de astfel de activități și că singura modalitate de a face acest

lucru în cadrul structural al sistemului german de securitate socială o reprezintă excluderea activităților minore de la asigurarea obligatorie.

28 În plus, conform guvernului german, locurile de muncă pierdute nu ar fi înlocuite cu activități cu normă întreagă sau cu fracțiuni de normă cărora li se aplică asigurarea obligatorie. În schimb, ar exista o intensificare a muncii ilegale (denumită „la negru”) și o creștere a manevrelor de eludare (de exemplu falși lucrători care desfășoară o activitate independentă), având în vedere cererea socială pentru activități minore.

29 Trebuie constatat faptul că politica socială este, la stadiul actual al dreptului comunitar, de competența statelor membre (a se vedea Hotărârea din 7 mai 1991, Comisia/Belgia, cauza C-229/89, Rec. p. I-2205, punctul 22). În consecință, este sarcina acestora din urmă să aleagă măsurile care să conducă la îndeplinirea obiectivului politicii lor sociale și de ocupare a forței de muncă. În exercitarea acestei competențe, statele membre dispun de o largă marjă de apreciere.

30 Trebuie precizat faptul că obiectivul politicii sociale și de ocupare a forței de muncă invocat de guvernul german nu are nicio legătură obiectivă cu discriminarea pe criterii de sex și că organul legislativ național, în exercitarea competenței sale, putea să estimeze în mod rezonabil că respectiva legislație era necesară pentru atingerea unui astfel de obiectiv.

31 În aceste condiții, legislația în cauză nu poate fi considerată o discriminare indirectă în sensul articolului 4 alineatul (1) din directivă.

32 Având în vedere considerentele precedente, trebuie să se răspundă că articolul 4 alineatul (1) din directivă trebuie interpretat în sensul că o legislație națională care exclude activitățile salariate care presupun un program de lucru normal mai mic de cincisprezece ore pe săptămână și o remunerație obișnuită care nu depășește a șaptea parte din baza lunară de referință de la obligația asigurării în cadrul regimurilor legale de asigurări de boală și de asigurări de bătrânețe, precum și o legislație națională care exclude activitățile salariate limitate în mod obișnuit, prin natura acestora, la un program de lucru normal mai mic de optsprezece ore pe săptămână sau care, în prealabil, fac obiectul unei astfel de limitări, în temeiul unui contract de muncă, de la obligația de a plăti cotizații în cadrul regimului legal de asigurări pentru șomaj, nu reprezintă o discriminare pe criterii de sex, chiar dacă aceste dispoziții afectează, în mod evident, mai multe persoane de sex feminin decât persoane de sex masculin, având în vedere că organul legislativ național a putut să estimeze în mod rezonabil că respectiva legislație era necesară pentru atingerea unui obiectiv al politicii sociale care nu are nicio legătură cu discriminarea pe criterii de sex.

### **Cu privire la cheltuielile de judecată**

33 Cheltuielile efectuate de către guvernele german, belgian, francez, irlandez și al Regatului Unit, precum și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de către Sozialgericht Speyer, prin Ordonanța din 26 octombrie 1993, declară:

**Articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale trebuie interpretat în sensul că o legislație națională care exclude activitățile salariate care presupun un program de lucru normal mai mic de cincisprezece ore pe săptămână și o remunerație obișnuită care nu depășește a șaptea parte din baza lunară de referință de la obligația asigurării în cadrul regimurilor legale de asigurări de boală și de asigurări de bătrânețe, precum și o legislație națională care exclude activitățile salariate limitate în mod obișnuit, prin natura acestora, la un program de lucru normal mai mic de optsprezece ore pe săptămână sau care, în prealabil, fac obiectul unei astfel de limitări, în temeiul unui contract de muncă, de la obligația de a plăti cotizații în cadrul regimului legal de asigurări pentru șomaj, nu reprezintă o discriminare pe criterii de sex, chiar dacă aceste dispoziții afectează, în mod evident, mai multe persoane de sex feminin decât persoane de sex masculin, având în vedere că organul legislativ național a putut să estimeze în mod rezonabil că respectiva legislație era necesară pentru atingerea unui obiectiv al politicii sociale care nu are nicio legătură cu discriminarea pe criterii de sex.**

Rodríguez Iglesias  
Schockweiler  
Jann

Kakouris  
Moitinho de Almeida  
Ragnemalm

Edward  
Kapteyn

Hirsch  
Murray  
Sevón

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 14 decembrie 1995.

Grefier  
R. Grass

Președinte  
G. C. Rodríguez Iglesias